

Marek 9,14-29 Uzdravení posedlého chlapce

Autor přípravy

Olga Cieslarová

Úvodní poznámka:

Exorcismus je vyhánění démonů a zlých sil určitými magickými obřady. Tak i Ježíš a jeho učedníci, ale nepoužívají žádných zaklínacích prostředků. Podstatná je víra – stejně tak jako u všech uzdravení. Pokud “démona” vyhání Ježíš sám, činí tak pouze svým slovem, které “zprostředkovává” moc Boží. Pokud tak činí učedníci (viz Skutky), používají jména Krista, jakoby se tedy opětně vrací ke staré představě o magickém účinku vyřčeného jména.

1. První reakce

Z anonymního davu se vyčleňuje otec posedlého, který přichází za Ježíšem a popisuje mu situaci. Nepadne žádné konkrétní jméno, na jedné straně je tu tedy masa lidí s učedníky, kteří jsou ovšem bezmocní, a otec, představující “vzor” víry. Sám běží ke Kristovi jako k poslední naději, a to i přesto, že učedníci už v Kristově jménu konali divy, avšak teď nezmohli nic. Sám se tedy obrací přímo k učiteli.

Často, když Ježíš někoho uzdravuje, je to odměna za jeho víru. Viz uzdravení malomocného, apod. Zde postižený nepřichází sám, ale podobně jako onen nemocný, který byl přáteli spuštěn otvorem ve střeše na místo kde učil Ježíš, tak i tady je chlapec přinesen. Ono “rozhodnutí”, “uvěření” je tedy zde zástupně a to v podobě otce. Navíc ještě zesíleně, otec prosí nejen o uzdravení syna, ale - a právě i - o víru. “Pomoz mé nedověře!”

2. Text

2.1. Kontext

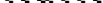
Odehrává se po proměnění na hoře, Kristus s několika učedníky sestupují hory, cestou ještě mluví o Eliášovi, který již přišel.

Vrací se k ostatním učedníkům, kteří jsou obklopeni zástupem a farizeji, zjevně se jedná o nějaký spor.

2.2. Poznámky k některým výrazům

rod, pokolení

v. 19 ¶¶¶¶¶¶¶¶¶¶

v. 29 Přeloženo je různými způsoby:

ČEP – Takový duch nemůže vyjít jinak než modlitbou (a postem)

Kral – Toto pokolení nijak nemůž vyjít, jedině skrze modlitbu a půst.

Hejčl – Takový druh nemůže vyjít ničím jiným, leda modlitbou a postem.

Slovo {{{{v}}} Kristově zvolání na začátku je přeloženo shodně, tedy jako “pokolení nevěřící”.

Ovšem stejné slovo je použito v závěrečném vysvětlení, proč se učedníkům nepodařilo onoho ducha vyhnat. Ekumenický předklad mluví o duchu, který nemůže jinak vyjít než modlitbou, to je ale už do jisté míry výklad, protože pro slovo “duch” má řecký text jiný termín. Kralická Bible užívá opět výraz pokolení. Netýká se tedy toto závěrečné slovo spíše “zvráceného Izraele” než “náročného ducha”?

v. 29: modlitbou a postem – zmínka o postu je pravděpodobně glosa, která se dostala do textu později a splynula s ním. Jedná se o církevní důraz na půst, který je ovšem otázkou až pozdější.

v. 23: ~~ἰσχυρῶς~~ (můžeš-li) Ježíš opakuje slova otce posedlého, používá jich tak jako výzvu, dává jim ještě v. větší důraz. V některých rukopisech je u Kristových slov připojen navíc infinitiv ~~πιστεῖν~~ nebo celý výraz pozměněn na ~~ἰσχυρῶς πιστεῖν~~ „jestliže můžeš“ se stává “ jestliže můžeš věřit”. Tedy subjektem slovesa není už Kristus, ale otec posedlého. Ne může-li Kristus učinit, ale může-li otec věřit.

v. 26: chlapec zůstal “jako mrtvý” . Slovo nekros je pak použito i později, když se mluví o vzkříšení z mrtvých. Jako by tedy i tento příběh budoucí vzkříšení svým způsobem uvozoval. Zároveň dodává vzkříšení další rozměr - a to, že v něm, ve vzkříšení, hraje roli právě víra. Chlapce, který se zdá být mrtvý, pozvedá Kristova víra a pak je to opět ona, která jeho samotného - Krista - vede ke vzkříšení z mrtvých.

v. 23: za povšimnutí stojí i výraz pro “pokolení nevěřící a zvrácené” - diastrefein. Je v něm ono strefein, tedy stočit, obrátit. Používalo se pro vyjádření obrácení na víru. Zde je toto obrácení zvrácené. A navíc, přestože není užito stejného výrazu, onen duch posedlého chlapce “zkroutil křečí, takže padl na zem”. Nemůžeme i zde vidět skrytou výtku Izraeli, který už sám je tím “zkrouceným”?

Vůbec celý příběh se odehrává na zcela anonymní rovině. Nepadne jediné jméno, jediné přesnější určení. Dokonce ani Kristus onoho ducha nepojmenuje. Není tedy tento chlapec symbolem celého Izraele? A pak i závěrečné vysvětlení, že toto pokolení nemůže jinak vyjít než modlitbou a postem, by nás k tomuto přivádělo též.

2.3. Struktura textu

Celý příběh můžeme rozdělit do čtyř scén, a to následujícím způsobem. Vždy se objevuje klíčová otázka, která děj posouvá o kousek dál a vede k nějakému podstatnému výroku:

1.scéna – Ježíš a zástup (v 14-20)

J. otázka – “Oč se s nimi přete?”

J. prohlášení – “O pokolení nevěřící, jak dlouho ještě budu s vámi? Jak dlouho vás mám ještě snášet? Přiveďte ho ke mně!”

2.scéna – Ježíš a otec (v 21-24)

J. otázka – “Od kdy to má?”

J. prohlášení – “Všechno je možné tomu, kdo věří!”

3. scéna – Ježíš a démon (v 25-27)

J. rozkaz – “Duchu němý a hluchý, já ti nařizuji, vyjdi z něho a nikdy už do něho nevcházej!”

4.scéna – Ježíš a učedníci (v 28-29)

otázka učedníků – “Proč jsme ho nemohli vyhnat sami?”

J. prohlášení – “Takový duch nemůže vyjít jinak než modlitbou (a postem).!”

3. Teologická témata

Celý tento příběh je vlastně jakousi “demonstrací víry”. A to víry ve trojí podobě. Nejprve je to víra učedníků, nebo vůbec celého “anonymního davu”, kterou Ježíš kritizuje, za druhé je tu otec, který se právě svou vírou z davu vyčleňuje a běží za Kristem, a pak je tu i víra samotného Krista, ovšem víra něčím bezprostřední, která nakonec zázrak koná.

Celý příběh se odehrává před velkým davem, což je několikrát výslovně připomenuto (spatřil kolem učedníků veliký zástup..., viděl, že se sbíhá veliký dav, pohrozil...,).

Neodehrává se ve skrytosti, má být tedy jakýmsi exemplum, příkladem “činu víry”.

Chlapec sám je zde zcela pasivní, důležité je jednání jeho otce. Nemoc či posedlost byla v biblické době spojována s hříchem, jako trest za něj. Pochopitelná je tedy i Ježíšova vlastně velice věcná otázka “Od kdy to má?”. Odpověď, že od dětství, v sobě podle mne skrývá problém dědičného hříchu, kdy je potrestáno “celé pokolení”. Chlapec, ačkoli se sám nijak neprovinil (i to, že se mluví o chlapci, tuto tezi potvrzuje), je zde nositelem jakéhosi rodinného provinění. Proto zde za něj jedná i otec, otec jako představitel rodu, jako by on sám tak odčiňoval nějakou, třebaš dávnou vinu.

4. Podněty pro kázání

Víra – modlitba – zázrak

Modlitba je jakýmsi, určitým způsobem, vnějším projevem víry, jejím potvrzením. Je s ní neodlučitelně propojena. Je vlastně “vyřčením” víry. Otec víru má. Proto přichází za učedníky, aby syna uzdravili, a má víru i tehdy, když se to učedníkům nepodaří a jde proto za Kristem. Svým “můžeš-li” možná ale vyslovuje určitou pochybnost. A proto Ježíš jeho slova zopakuje, a zdůrazní, že něco “moci či nemoci” je otázkou toho, jakou má kdo víru. A otcova zdánlivě absurdní odpověď “věřím, pomoz mé nedověře” ukazuje opět k této trojici víra-modlitba-zázrak. Přičemž mezi modlitbou a zázrakem jako by zela obrovská propast. Zázrak je najednou něco neskutečného, něco, co se vymyká chápání, a tak on sice věří Kristu, věří jeho nesmírným schopnostem, a je si i této víry vědom, ale zároveň si uvědomuje, jak těžké je pro něj uvěřit v naplnění na konkrétním místě, v konkrétní situaci, právě teď a tady, právě když jemu samotnému na tom tolik záleží. Uvědomuje si tedy tuto “neschopnost” a vlastně vyřkne modlitbu, prosbu – “pomoz mé nedověře!”

edice

18

[stáhnout PDF](#)